

Udział nestora w życiu firmy po jej przekazaniu

www.przekazaniefirmy.pl

Przekazanie firmy wiąże się z dużymi zmianami w życiu zawodowym i prywatnym. Przed następcą stoi wyzwanie kontynuowania prowadzenia biznesu, zaś nestor musi odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Wydawałoby się, że sprawa jest prosta i tylko od decyzji ustępującego szefa zależy, czy odsuwa się całkowicie na bok, czy może znajdzie dla siebie nowe miejsce w firmie. Myśl Prezesa o tym, że każdego ranka nie będzie jak zawsze wychodził do pracy potrafi skutecznie zablokować sukcesję. Tymczasem, istnieją różne sposoby, aby biznes przekazać, a jednocześnie brać udział w życiu firmy na nowych zasadach. Warto, żeby nestor miał ich świadomość.

Najwięcej rozwiązań prawnych dotyczy spółek kapitałowych, czyli spółki z o.o. i spółki akcyjnej. Wówczas istnieje wachlarz możliwości, w zależności od tego, czym nestor chciałby się zajmować. Często zdarza się, że postanawia zostawić sobie określoną część udziałów bądź akcji w spółce. Wówczas warto rozważyć **uprzywilejowanie udziałów**. Uprzywilejowanie może dotyczyć w szczególności prawa głosu, prawa do dywidendy, czy też polegać na pierwszeństwie w nabyciu lub objęciu udziałów bądź obowiązku wyrażenia zgody na niektóre czynności spółki. Każde z tych uprawnień związane jest bezpośrednio z udziałem i charakteryzuje się innym skutkiem. W zależności od tego, co nestor chce uzyskać – czy **zabezpieczenie finansowe, zabezpieczenie decyzyjne czy zabezpieczenie przed przejęciem udziałów przez osoby trzecie** – inne rozwiązania będą odpowiednie. Można na przykład postanowić, że udziały zostaną uprzywilejowane w ten sposób, że ich posiadaczowi przysługiwać będzie prawo do powoływania i odwoływania członków organów spółki. Udziały uprzywilejowane można wprowadzić zarówno w umowie założycielskiej spółki, jak i na podstawie późniejszej zmiany umowy. Co ważne, jeśli zdecydujemy

się na uprzywilejowanie udziału, jego późniejsze zbycie może wiązać się z wygaśnięciem takiego uprzywilejowania, jeśli taka będzie nasza wola, na przykład, **gdy udziały kupi osoba trzecia spoza spółki**.

Możliwe jest również przyznanie określonemu wspólnikowi **przywilejów osobistych**, czyli związanych nie z udziałami, ale z konkretną osobą. Do takich uprawnień można zaliczyć w szczególności dodatkowe uprawnienia do kontroli spraw spółki, czy prawo wyłącznego ustanawiania członków zarządu. Będą one przysługiwały tak długo, jak długo dana osoba utrzymuje status wspólnika.

Często wybieraną i zalecaną opcją jest **wyбір nestora do Rady Nadzorczej**, którą można ustanowić także w spółce z o.o. W Radzie Nadzorczej nestor nadzoruje działalność spółki i dba o realizację przyjętej strategii, do czego wykorzystuje posiadane doświadczenie i wiedzę. Jednocześnie, sprawy spółki prowadzi Zarząd, a Rada Nadzorcza nie ma prawa wydawania Zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spółki. Umowa może jednak, jeśli tak postanowimy, rozszerzyć uprawnienia Rady Nadzorczej, na przykład zobowiązać Zarząd do uzyska-

nia jej zgody przed dokonaniem określonych czynności. **Jest to dobre rozwiązanie dla nestora, który** chciałby oddać stery, ale **obawia się dokonania przez swojego następcę swoistej firmowej rewolucji**.

Odradza się z kolei, aby nestor pełnił **funkcję członka Zarządu**. Wiąże się to z podejmowaniem decyzji w spółce, a przede wszystkim pełną odpowiedzialnością. Członek zarządu odpowiada przecież za firmowe zobowiązania. Na barkach nestora spoczywałby obowiązek stałej kontroli sytuacji finansowej, co w konsekwencji może uniemożliwić następcy faktyczne sprawowanie władzy. Niekiedy nestorowi zostaje przyznany tytuł **Honorowego Prezesa Zarządu**, aby podkreślić jego wkład w rozwój firmy, jednakże co do zasady nie wiąże się to ani z określonymi prawami, ani z obowiązkami.

W spółkach osobowych, takich jak na przykład **spółka jawna czy spółka komandytowa** również są dostępne różnorodne rozwiązania dotyczące zabezpieczenia sytuacji nestora. Umowa spółki może zwolnić wspólnika od udziału w stratach. Możliwe jest również wyłączenie wspólnika od prowadzenia spraw spółki, czy spraw przekraczających zwykłe czynności spółki, takich jak zmiana profilu działalności gospodarczej czy decyzje inwestycyjne.

Popularnym sposobem na umożliwienie czynnego udziału nestora w życiu firmy i zapewnienie comiesięcznych wpływów jest **zatrudnienie go na określonym, ekspozycyjnym stanowisku**, np. doradcy strategicznego, czy dyrektora określonego pionu. Finansowe zabezpieczenie zapewnia również skorzystanie przez spółkę z kapitału czy majątku nestora, który może **dzierżawić lub wynajmować** jej określone składniki majątku.

Przedstawione powyżej warianty stanowią szerokie spektrum rozwiązań, z których można skorzystać przy planowaniu sukcesji. W zależności od tego, na czym zależy następcy i nestorowi, zastosowanie znajdą różne rozwiązania. Pamiętajmy jednak, że w przypadku spółek zazwyczaj wiąże się to ze zmianą umowy spółki, a ta wymaga spełnienia określonego trybu, a przede wszystkim **porozumienia wspólników**. Sztuką jest znalezienie takiego rozwiązania, które usatysfakcjonuje wszystkich uczestników procesu sukcesji i sprawdzi się w dłuższej perspektywie.

W ostatnich miesiącach poruszałem zagadnienia związane z przekazaniem firmy. Sukcesja to palący problem wielu z nas. Ci, którzy ją przeszli wiedzą, że jest to sprawa, w której liczy się spokój i podejmowanie spójnych decyzji uwzględniających interesy wielu osób. W końcu, mówimy o sprawach nie tylko firmowych, ale najczęściej też prywatnych. Tutaj znaczenie mają nie tylko twarde argumenty, ale również (a może przede wszystkim) oczekiwanie całej rodziny i otoczenia.

Rodzina Krotoskich zna ten proces od podszewki, zarówno z punktu widzenia adwokata, jak i z własnej perspektywy przekazania firmy z ojca na syna. Dlatego postanowiliśmy podzielić się naszym doświadczeniem i radami na blogu www.przekazaniefirmy.pl

Jeśli chcielibyście Państwo poruszyć wybrane przez siebie zagadnienie dotyczące przekazania firmy, w zakładce „Jak możemy Ci pomóc” umożliwiamy zaproponowanie tematu następnego artykułu. Zapraszam Członków Wielkopolskiego Klubu Kapitału do odwiedzenia bloga i kontaktu z nami! ■

Adwokat Maciej Krotoski
z poznańskiej Kancelarii M.KROTOSKI ADWOKACI
I RADCY PRAWNI Spółka komandytowa, Członek WKK

